

*Les aviser, sier Finn, der kan du finne mye rart!
Gammelt hus til salgs på Sørstad — kamerater, det er klart,
Roar, Arne, Eyvind bli med, vi må opp og titte på!
Luft i luka, skralle greier, men tross alt — det skal nok gå!*

*Det ble planer, det ble arbeid, og du kan nok lett forstå
hvordan kara grublet dag og natt om T.T. hadde rå'.
Troens mann gikk av med seiren, Arne sa: Du ska' nok sjå
når vi tar i alle sammen, er det klart at det skal gå!*

*Også denne gangen gikk det, bare se deg rundt omkring —
her er vent og her er vakkert, og vi savner ingen ting.
Og på slutningen av visa, vil vi alle foreslå
T.T.s motto for all framtid: Hei og hå, det skal nok gå!*

PÅ INTERSKANDINAVISK PULKTUR I JOTUNHEIMEN

Av Reidar Aasmo

Vårregnet siler jevnt og tett ned over Vinstra. Markene omkring er brune og bare, en ser såvidt de siste restene av vinterens snømengder høyt oppe i dalsidene.

Det var palmesøndag 1950, og jeg sto på stasjonen og ventet på toget fra Oslo med resten av deltakerne til det jeg håpet skulle bli alle tiders påsketur: Interskandinavisk pulktur gjennom Jotunheimen — basert på overnatting ute i snøen. — Pulker med nødvendig tilbehør utlånes av «Skid- och Friluftsförbundet» om nødvendig. En plass ledig på laget. — Omtrent slik var tilbudet som T. T.s sekretær hadde slått opp på Høgskolen. Vi var mange som meldte oss, og da førstemann trakk seg, ble jeg den heldige, og for det takker jeg både Trondhjems Turistforening og skjebnen.

Initiativet til turen var svensk, ledelsen svensk-norsk, idet kaptein Gösta Frohm fra Sverige var den som sto bak det hele, mens den norske Friis Baastad som var kjent med terrenget vi skulle ferdes i, hadde ansvaret for ruta som ble fulgt. — Hele gjenget skulle komme til å bestå av 6 svensker, som alle representerte «Svenska Iglooklubben», 6 norske, hvorav 4 fra Krigsskolen, og undertegnede fra Høgskolen i Trondheim, 3 finner og 2 dansker.

— Så endelig kom toget, og de triste refleksjoner over vær og føre ble snart glemt i travelheten med å oppfatte 16 nye navn, og så var det å få sving på sakene — pulker, skjæker, ski og annet utstyr kom av toget i en fart —. Etter at vi senere hadde fått alle sakene opp i en lastebil og kjørt av gårde, var det anledning til å samles om kaffebordet på stedets turisthotell, mens vi ventet på bussleilighet.

Omsider kom da bussen, og så bar det oppover den trange Sikkilsdalen med Kampeseter som det første mål. Etter hvert som bussen klatret stadig høyere til værs langs de ville dalsidene, forvandlet regnet seg først til sludd og senere til snø, og da vi gikk ut av bussen, var det blitt oppholdsvær, klart og kjølig med det nydeligste silkeføre, og her var det ingen snømangel heller.

Morgenen etter skulle vi fortsette videre innover med snowmobil. Etter flere timers venting kom den endelig ut på formiddagen. De ferdigpakke de pulkene ble stablet opp på en slede etter bilen, det ble et temmelig stort lass bare det. Så ble selve bilen stuert full av folk og ryggsekker. Det ble likevel ikke plass til mer enn halyparten inne, resten fikk snørekjøre. Og så endelig bar det av gårde igjen. Vi var litt spente på hvordan dette forholdsvis lille kjøretøyet ville ta seg fram med det tunge lasset, men det gikk over forventning, jevnt og støtt bar det vestover, bilen duvet nesten som en båt i terrenget, og fjellene reiste seg stadig villere på begge sider. — Ut på ettermiddagen nådde vi Memurubu turisthytte, hvor vi stoppet til neste dag.

Da vi våkner morgenen etter, er det tindrende solskinn over Jotunheimen. Kl. 6 har vi spist og lister oss ut på strøpelesten for ikke å vekke de øvrige gjestene, og knapt en time senere, da de første av dem tar til å stikke hodene ut i solskinn, er alt klapet og klart. Rekken begynner å sige jevnt framover. Det er jo noe uvant i begynnelsen med seletøyet som strammer over hoftene, og vi nye er selvsagt meget spent på hvordan det hele vil løpe av. Men det tar utrolig kort tid å venne seg til å dra, og i det lette lenket — det er slakk stigning opp et lite dalføre — gjør lasset seg svært lite gjeldende. I brattere motbakker derimot gikk det forholdsvis tyngre for oss med vanlige ski. Men de mer erfarne karene spente da selhuder under skiene og kunne da gå rett opp selv de bratteste motbakker uten fare for glipping — vi fant snart ut at metoden hadde noe for seg.

Men flott var det å gli innover Jotunheimens fjellverden. Åpningen på selve turen var blitt så vellykket den kunne bli, og det var nok ikke bare utlendingene blant oss som var imponert over det storslagne landskapet, med vilt forrevne snødekte fjelltopper

badet i solskinn så langt øyet kunne nå. Vi nøt øyeblikket i fulle drag alle sammen, der vi gled framover på det lette føret, mens snøkrystallene under oss glitret i alle regnbuens farger. —

Ved 15-tiden nådde vi fram til trakten som var utsett til vår tørste leirplass. Snø«sonderne» — smekre, stive stålstenger, sammenskjøtbare omtrent som fiskestenger — kom i bruk for å finne ut hvor snøen hadde passelig hardhet for graving. Til slutt ble det enighet om å grave ut «grottene» nokså høyt oppe i en dalside — det var alltid en fordel å grave i skråterreng, der ville de største snømengdene legge seg, og den utgravde snøen rullet vekk av seg selv, så en slapp bryderiet med å fjerne den.

Deltakerne var på forhånd delt inn i 4-mannslag, som nå gikk i gang med hver sin grotte. Arbeidet foregikk slik at 3 mann arbeidet samtidig. Først grov man seg da en forholdsvis trang gang rett innover. Tilstrekkelig langt inne bøyde så alle av i rett vinkel til samme side, til det ble en ganske lang sammenhengende gang, som gikk parallelt med terrenget. Langs innerveggen var det blitt satt igjen en snøbenk i knehøyde, på den ble de flate pulkene plasert. Disse var så benker til å sitte på om dagen. Videre var de laget slik at de også gjorde tjeneste som seng om natta. Etter at pulkene og det øvrige utstyret var bragt inn, ble så to av åpningene muret igjen, idet et lite luftehull ble latt igjen. Ved de igjenmurte åpningene ble så kokestedene anbragt. Til slutt manglet bare noen hyller og knagger på veggene for å anbringe saker og ting på, og en større hylle nede ved golvet for avfall, og dermed var hula ferdig. Primuser og kokekar kom fram, og snart suste 4 primuser om kapp, kokekarene ble fylt med snø fra vegger og tak etter som det passet best. «Vi-to»-provianten kom fram, og ikke lenge etter kunne en kose seg med en deilig varm middag. Etterpå var snart alt klart for å krype i posene. Det gjensto bare å få murt igjen døråpningen, og det viste seg å være et visst knep med å få den siste, store blokken på plass — innenfra. Etter at det var gjort, ble klærne børstet omhyggelig for snø. Så var det å re opp senga: Et underlag av reinskinn — velvillig utlånt av formannen i Trondhjems Turistforening var både mykt og varmt å ligge på. Det siste som ble gjort før en krøp ned i posen, var å ta alle de fuktige

klærne på seg. Skistøvlelene var tatt av og ble plasert i soveposen de også, under knærne passet det riktig fint å ha dem. Dermed var alt klart for natta, det hadde vært litt hustrig med det samme en krøp ned i posen, men når en først var kommet godt ned, kom varmen snart. Det kjentes deilig å slappe av, døsigheten seg innover kroppen, og snart tok trøttheten overhånd. Den ene etter den andre sovnet — mens fuktigheten fra åndedrettet la seg som rim utenpå vegger og tak, og stjernene utenfor gnistret over snødekte fjell i den frostklare natta — — —

Da vi veltet vekk dørblokken og stakk ut hodene neste morgen, var været like fint, høy blå himmel, og et intenst solskinn som flommet ut over det skinnende kvite landskapet, og varmet opp våre morgenstive lemmer. Dagen ble brukt til en rundtur på breer og topper, men solen var ikke helt ufarlig. Jeg ble en del solbrent i ansiktet og var derfor glad da vi atter kunne kripe i hulene etter endt tur for å gå løs på middagen. Etter at vi hadde spist og stelt oss etter turen, samlet vi oss alle mann til en kosestund i den største grotten. En etter en kom karene krypende inn den trange åpningen, kledd i de varmeste klærne de hadde med seg, med lue og votter og skaller eller ull-ladder på føttene. Dessuten hadde alle med seg hver sin termos varm kaffe, og ellers diverse godbiter. Så var det prating og visesang og stor stemning, med utveksling av historier og sukkertøy til seint på kveld.

Neste dag skulle vi videre og var tidlig oppe. Sakene ble pakket sammen og lastet opp i «sengene» igjen. Disse ble så dratt ut, seletøy og skjæker spent på, og snart var vi atter på farten. Det kostet en del svette å komme opp på Vestre Memurubre, men da vi først var kommet opp, ble vi fort avkjølet. Himmelen var tyknet til, og oppe på breen blir vi møtt av sterk motvind og noe snødrev, så anorakker og vindvotter kommer på. Midt oppe på breen, i ca 2000 m høyde, er det rast. «Vindsekkene» som svenskene lanserer, og som de har lånt ut til oss andre også, kommer nå til sin rett, inne i dem kan en sitte lunt som i et telt, og kose seg med niste og varm drikke fra termosen. —

Vi nye er nå spent på hvordan utforkjøringen på den andre siden vil gå med de lastede pulkene på slep. Men de viste seg å være

overaskende gode å renne med også. Skjækene som var av bambus, var passende elastiske, og i særlig ujevnt terreng lønte det seg å holde i dem med en hånd, for å sikre best mulig kontakt mellom pulken og kroppen. Breen var stort sett jevn og fin oppå, og det bar fint vei nedover i store, slake kurver. På 3 kvarter var vi nede på andre siden, og fortsatte så nedover Visdalen mot Spiterstulen. Den neste leirplassen skulle nemlig etter planen ligge like oppunder Galdhøpiggen. Men da undersøkelser med snøsonderne viste at snøforholdene var mindre bra her, blir det til at vi går noen kilometer tilbake igjen til vi finner bra snøforhold øverst oppe i dalen. Så er det å ta fatt med gravingen igjen. Det er jo faktisk litt av en jobb når en vil bo noenlunde bekvemt. Men har en bare skikkelig redskap, behøver det ikke ta så lang tid. Og nå har vi nye også lært teknikken, så arbeidet går ganske glatt unna. — Det er ikke så kaldt nå lenger, og klærne en har på seg har derfor lett for å bli våte under den stadige berøringen med snøen. Vi klær derfor av oss mest mulig under arbeid, både fordi vi da ikke blir så varme og derfor fort våte, og for at vi skal få så få plagg som mulig å tørke på om nettene. — Ut på kvelden er så alle grottene klar til innflytting igjen. Sakene kommer på plass, primusene blir fyrt opp, og så er det å begynne med snøsmelting og matlaging igjen. Det smaker deilig å få byttet tørre klær på seg, og med en solid middag innabords, var det igjen herlig å være på «igloo-tur». Det virker lunt og hyggelig inne i grotten, hvor noen få stearinlys gjør det lyst og fint, mens det begynner å blåse opp til snøstorm utenfor i den mørke kvelden.

Dagen etter, Langfredag, var det meningen vi skulle avsted for å se på utforrennet ved Galdhøpiggen, som skulle være holdt den dagen. Men da vi krabbet ut av hulene om morgenen, sto fjellet i et eneste køv. Det ble ikke snakk om noen tur den dagen, en ville i beste fall bare oppnå å få klærne våte, for temperaturen hadde nå steget til ca 0° C. Ved opptelling av ski, staver og skjæker som var satt ned i snøen nedenfor skråningen, viste det seg at en ski var blåst overende i nattens løp, og iherdig leting omkring i den dype, nyfokne snøen ga intet resultat. Heldigvis betød ikke dette uhellet så svært mye, da det ikke var så mange

kilometrene ned til Spiterstulen turisthytte, der vi kunne regne med å få lånt en ski. Derimot var det en påminnelse til oss alle om å stikke sakene så godt ned i snøen at stormen ikke fikk dra av gårde med dem.

Så fikk en da oppleve snøstorm også mens en lå ute. Men når en først hadde hulen ferdig, betød det jo for såvidt ikke noe, det var omtrent som å ligge værfast på en hytte. — Etter avtale samlet vi oss alle i sjefsgrotten ut på formiddagen. Etter at alle var kommet, hadde børstet omhyggelig av seg og satt seg til rette med en kopp rykende buljong mellom nevene, var det passende anledning til å ta for seg en annen side ved dette internordiske foretagende: utredning av langtursmulighetene i de forskjellige nordiske land, både som turer fra hytte til hytte, og som «igloo-turer». Videre om utrustningen ved langturer, herunder også sikkerhets- og førstehjelpsutrustning. Karene fra «Svenska Iglooklubben» hadde her adskillig å fortelle oss andre angående «snøbivacking» både som ledd i planlagte turer, og som nødutveg. I Sverige hadde en således organisert utdanning av turledere med lang trening i å ligge ute i snøen. — Finske og norske deltakere fortalte om forholdene i sine respektive hjemland, og fra en av danskene fikk vi en beretning fra Grønland.

Påskeaften hadde været bedret seg. Det var Galdhøpiggen som lokket, og vi la i veg straks frokosten var unnagjort. Grunnet det dårlige været dagen før, fikk vi nå se på utforrennet da vi kom et stykke oppover. Etterpå fortsatte vi oppover, men nå begynte det å tykne til igjen, og da vi kom opp mot Keilhaugs topp, kom de første snøbygene jagende, så vi måtte bare snu og renne ned igjen samme veg vi var kommet. Før vi dro oppover igjen til hulene våre, var vi innom turisthytta og kjente på peisvarmen.

1. påskedag skulle vi nedover igjen. Men før vi startet, bygget vi en del typiske «nød-bivacker» — en igloo og forskjellige former for småhuler som kunne lages med primitive hjelpemidler. Etter at alle på den måten hadde fått et førstehånds kjennskap til de muligheter som fins når det gjelder å skaffe seg ly i en kritisk situasjon, var de vesentligste hensiktene med turen oppnådd. Det gjensto bare å bryte opp for siste gang på denne turen, og så var

en på farten igjen. Nå bar det nedover, dalen ble trangere etter hvert og kledt med skog. Det bar lett avgårde over kneiker og dumper, fjelltoppene ble borte bak oss, og så var vi oppslukt av dalen og skogen. Det tok til å bli lite snø også etter hvert, og noen kilometer ovenfor Røysheim ble det helt slutt. Vi hadde da kjørt helt til grusen skurte under skiene. Så var det altså stopp for denne gang. Pulker og skjæker ble lagt ved siden av vegen for avhenting med bil, og så ruslet vi det siste stykket med sekken på ryggen og skiene på nakken. — Her nede var det slutt på vinteren, bekkesuset fylte den skumre vårkvelden og det duftet vår av skog og mark mens vi trasket bortover vegen, siste etappe av en påsketur som en vil minnes — både lenge og med glede.